

ตำบลขอนแก่น

อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

เรียนรู้ตนเอง สานสัมพันธ์ภาคี
หนุนวิถีพอเพียง

สารบัญ

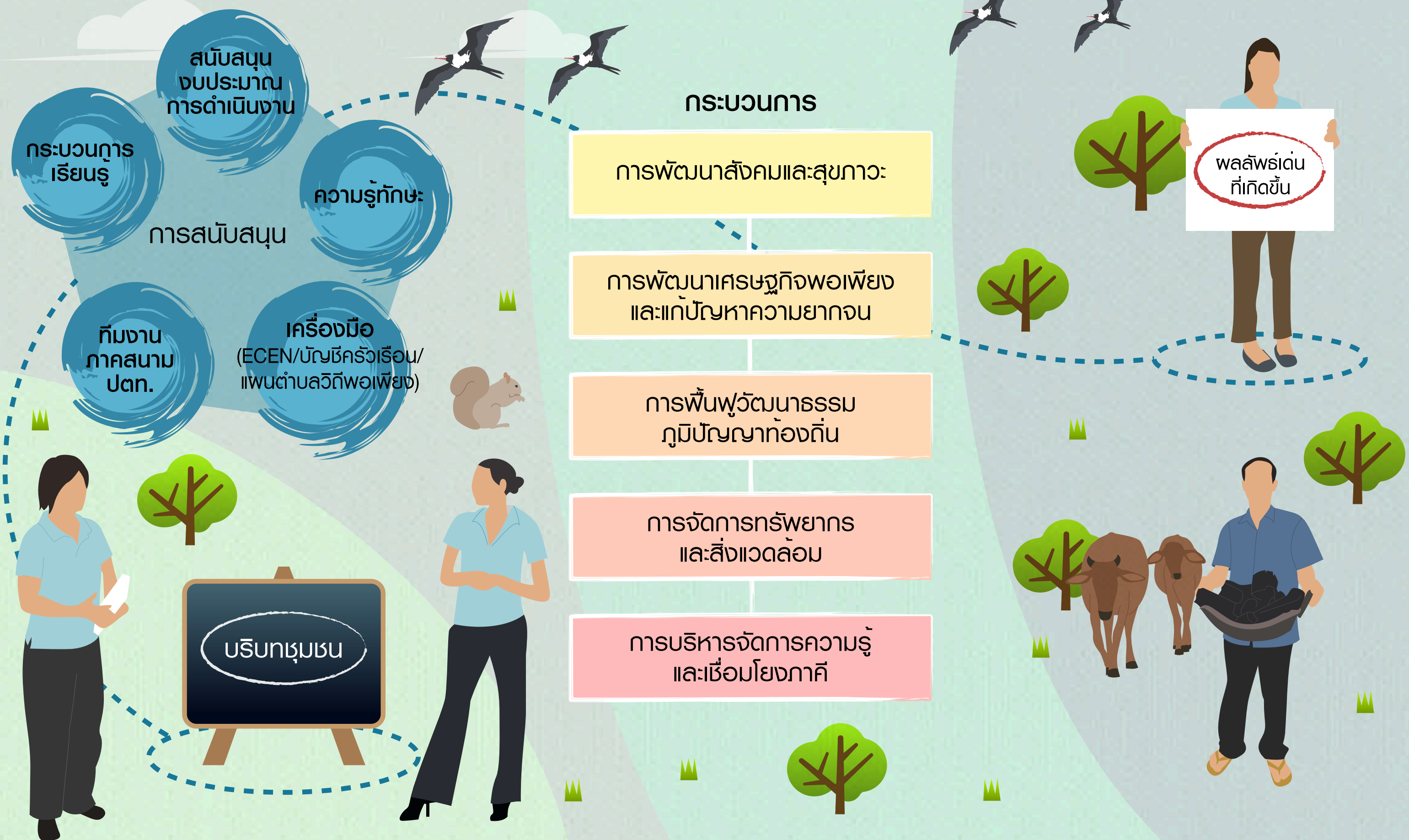
- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๘ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๒๐ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๖ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๐ แผนที่ความรู้
- ๓๒ ลครายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๓๖ ภาคนวนก

นิยามความปลอดภัยของตำบลขอนแก่น

“ความปลอดภัย ปอกิน ปอมี ปอใช้ในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่ม และระดับชุมชน
มีภูมิคุ้มกัน พึ่งตนเอง มีกระบวนการเรียนรู้ สร้างการมีส่วนร่วม
จัดความสัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน”

โมเดลขอนแก่น: สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

สภาพแวดล้อม

ปัจจุบันตำบลขอนหาดตั้งอยู่ในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ประมาณ ๕๘.๕๓ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ๕ หมู่บ้าน ประชากรทั้งหมดราว ๖,๐๐๐ คน ขอนหาดเดิมเป็นพื้นที่ตั้งอยู่บนที่ดอนระหว่างทุ่งหญ้าทางยูงกับทุ่งหญ้าบ้านแหลมยอม สภาพเดิมเป็นป่าแก่ คือ มีต้นไม้ใหญ่น้อย นานาชนิดขึ้นปกคลุม มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่อย่างชุกชุม แต่ปัจจุบันตำบลขอนหาด มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ จำแนกเป็น ๓ พื้นที่ คือพื้นที่ส่วนที่ ๑ เป็นป่าแก่ อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และสลับด้วยไม้ป่าชนิดต่างๆ ส่วนที่ ๒ เป็นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง แต่ท่วมขังในช่วงฤดูฝน ส่วนใหญ่เป็นที่นา ที่สวน ที่เลี้ยงสัตว์ และพื้นที่สาธารณะที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์ร่วมกัน และส่วนที่ ๓ เป็นที่ลุ่มป่าพรุหรือมีน้ำท่วมขังตลอดทั้งปีเป็นแหล่งน้ำจืดที่ชุกชุมด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะปลาน้ำจืดมีอยู่มาก

ชุมชนตำบลขอนหาด มีการใช้น้ำโดยส่งน้ำผ่านระบบชลประทานขนาดใหญ่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจากเขื่อนห้วยน้ำใส ซึ่งอยู่นอกตำบลขอนหาดเข้ามาให้เกษตรกร และมีการใช้น้ำจาก

แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ซึ่งมีคลองสายสั้นๆ และพื้นที่เพาะปลูก ในส่วนของลักษณะดินจะเป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์เช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าพรุขนนก (เขตป่าอนุรักษ์ของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย) ซึ่งมีพื้นที่กว่า ๘,๐๐๐ ไร่ และพื้นที่ของป่าชุมชน อีกกว่า ๒๕ ไร่ สภาพภูมิอากาศ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านทำให้เกิดฝนตกในเดือนตุลาคมถึงธันวาคม คนขอนหาดมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ชาวบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน มีความใกล้ชิดสนิทสนม ให้ความเคารพนับถือผู้สูงอายุและผู้นำชุมชน และยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญ รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาด้านยาสมุนไพรเพื่อรักษาโรค และการประกอบอาชีพ โดยชาวบ้านมีอาชีพหลัก มาจากการทำเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ปศุสัตว์ ประมงน้ำจืดตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และอาชีพรอง คือ ค้าขายและรับจ้างทั่วไป 💧

ความเป็นมา

เนื่องจากตำบลหนองหาดส่วนหนึ่งอยู่พื้นที่พรุควนเคร็ง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เมื่อราว ๑๕๐-๒๐๐ ปีที่ผ่านมา พื้นที่แถบนี้เคยเป็นห้วงน้ำขนาดใหญ่ ตามสภาพธรณีสัณฐาน อาจเรียกได้ว่าเคยเป็น lagun มาก่อน อาจเกิดจากการปิดกั้นของสันทรายเขี้ยวใหญ่ และสันทรายนอกฝั่งทะเลสะทิงพระ นอกจากนี้การที่กระแสน้ำพัดพาตะกอนมาปิดกั้นจากสองทิศทางในช่วงฤดูกาลที่ห่างกัน ประกอบกับการถดถอยของน้ำทะเล ทำให้บริเวณทางตอนเหนือของทะเลสาบสงขลาบริเวณนี้ถูกปิดกั้นและตื้นเขินจนเกิดสภาพดังที่เห็นในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากบริเวณแวดล้อมดังข้างต้น แสดงให้เห็นว่าอย่างน้อยในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๓ พื้นที่บางส่วนของตำบลหนองหาดยังไม่มีสภาพเป็นพื้นดินดังที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่มาตำบลหนองหาดได้ผ่านกระบวนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมากมาย จนสามารถสรุปเป็นยุคต่างๆ ได้ดังนี้

■ พัฒนาการตำบล

พ.ศ. ๒๔๖๐-๒๕๐๒

ยุคการตั้งถิ่นฐานและความอุดมสมบูรณ์บนฐานทรัพยากร

การตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ตำบลขอนหาดสันนิษฐานว่าน่าจะอยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๖๘-๒๔๗๘ ระยะเวลานี้เป็นระยะที่เริ่มมีการอพยพจากพื้นที่ใกล้เคียง มีกลุ่มหนึ่งเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ทำกิน และหนีคดีเข้ามาพักพิงชั่วคราว จนมีการตั้งถิ่นฐานตามที่ทุ่งราบกว้างป่าแก่ที่อุดมสมบูรณ์ มีการบุกเบิกพื้นที่เพื่อเพาะปลูก ทั้งการปลูกข้าว ปลูกพืชสวน พืชไร่ และของป่า ในยุคนี้เป็นยุคที่สภาพป่ายังคงความเป็นป่าสูงหรือป่าดงดิบ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ส่วนการเดินทางใช้การเดินเท้าและรถไฟ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ เกิดพายุพัดผ่านป่าพรุควนเค็ง ทำให้ต้นไม้ในป่าและใกล้เคียงล้มตายจำนวนมาก เกิดความแห้งแล้งทั้งยังเกิดมีไฟป่าติดต่อกันยาวนานถึง ๓-๔ เดือนและเมื่อ

ไฟป่าดับลงชาวบ้านเริ่มเข้าไปจับจองและทำประโยชน์ด้านการเกษตร

ด้านการปกครองก่อนหน้านั้น บ้านขอนหาดขึ้นกับตำบลท่าเสม็ด อำเภอร่อนพิบูลย์ จนในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ขึ้นกับตำบลท่าเสม็ด กิ่งอำเภอชะอวด และในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ จึงแยกตัวจัดตั้งเป็นตำบลขอนหาด โดยเป็น ๑ ใน ๑๑ ตำบลของอำเภอชะอวดในปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๒๕

ยุคเปลี่ยนแปลงนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ หลังจากเกิดพายุพัดผ่านแหลมตะลุมพุก และจังหวัดนครศรีธรรมราช ตำบลขอนหาดได้รับผลกระทบ ทำให้สภาพต้นไม้ในป่าพรุควนเค็งเสียหายมากกว่าเดิม เกิดความแห้งแล้งและมีไฟป่าในระยะถัดมา ต่อจากนั้นทางราชการเปิดให้มีการสัมปทานเหมืองแร่ในพื้นที่พรุควนเค็ง สภาพป่าไม่ยิ่งเสื่อมโทรม

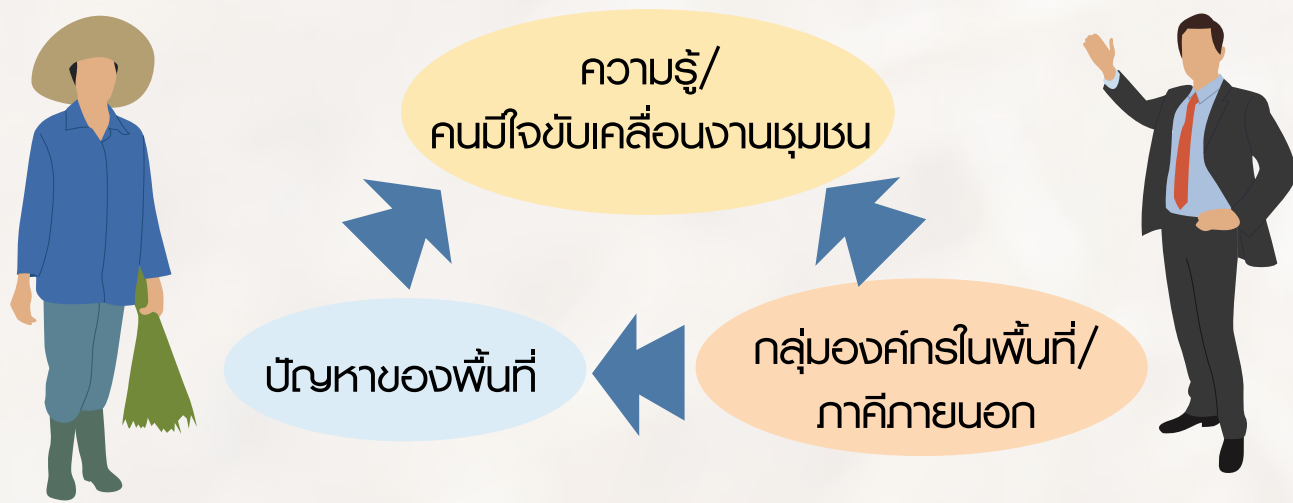
นับจากการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตำบลขอนหาด ไม่ต่างกับที่อื่น โดยการพัฒนาในยุคนี้เน้นไปที่เรื่องราวของโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งเรื่องถนนหนทางแหล่งน้ำ

วัด โรงเรียน โดยมีโรงเรียนแห่งแรกขึ้น คือ โรงเรียนบ้านขอนหาด และปี พ.ศ. ๒๕๑๑ การรถไฟแห่งประเทศไทยอนุมัติให้รถไฟบรรทุกผู้โดยสารและสินค้าหยุดรับส่งผู้โดยสารที่ป้ายสถานีขอนหาด จนกระทั่งมีการอนุมัติให้ตั้งเป็นสถานีรถไฟบ้านขอนหาดเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เกิดน้ำท่วมใหญ่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่รอบพรุควนเค็ง ซึ่งมีการสร้างถนนปิดกั้นทางเดินของน้ำและบางส่วนของตำบลขอนหาดเกิดน้ำท่วมเช่นกัน ส่งผลถึงการดำเนินชีวิตของชาวบ้านทั้งในระยะสั้นและระยะยาวไม่ว่าจะเป็นการที่ชาวบ้านทำนาลดน้อยลง จนกระทั่งหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยสนับสนุนและได้นำพันธุ์ข้าวชนิดใหม่มาแจกแทนพันธุ์ข้าวพื้นเมือง พร้อมกับการเข้ามาของปุ๋ยเคมีควบคู่กัน

แม่บทชุมชน กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Socail Investment Fund : SIF) ได้เข้ามาจัดตั้ง กองทุนสวัสดิการชุมชน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้เข้าทำงานวิจัยและพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ และการพัฒนาที่สำคัญเกิดขึ้น ในปี ๒๕๔๘ อบต. ตำบลขนหาด ร่วมกับ สกว. ได้นำระบบ GIS มาจัดทำฐานข้อมูลที่ดินของชุมชน ส่งผลให้พบข้อมูลการถือครองที่ดินและนำไปสู่การ แก้ปัญหาที่ดินทำกินของชุมชน และเกิดการรวม กลุ่มของชาวบ้านในตำบล

พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๕๒

ยุคชุมชนแบ่งบาน
และร่วมงานกับภาคการพัฒนา

ในยุคนี้เกิดผู้นำในงานพัฒนาชุมชนขึ้น จากการเข้ามาขององค์กรต่างๆ อาทิเช่น สำนักงาน พัฒนาชุมชน ได้เข้ามาจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และ พัฒนาการผลิต พร้อมกับการพัฒนากลุ่มอาชีพ มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้เข้ามาทำงานวิจัยเรื่อง ข้าว ทำให้ชาวบ้านมีความรู้เรื่องพันธุ์ข้าวมากขึ้น พร้อมๆ กับ มูลนิธิหมู่บ้าน ได้เข้ามาสร้างการเรียนรู้ เรื่องการจัดทำแผนชุมชนทำให้ตำบลขนหาดได้ จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรบรรจุเข้าไปอยู่ในแผน

■ กุณตำบล

ตำบลขอนหาดเป็นตำบลที่มีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ ป่า โดยเฉพาะน้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญกับคนตำบลขอนหาดในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการส่งน้ำผ่านระบบชลประทานขนาดใหญ่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจากเขื่อนห้วยน้ำใส ซึ่งอยู่นอกตำบลขอนหาด เข้ามาให้เกษตรกรตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๖ และมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ จากลำคลองสายสั้นๆ ในพื้นที่ และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ซึ่งเป็นแหล่งประมงและการเกษตรของชุมชน

ทรัพยากรดินของตำบลนั้นถือเป็นฐานของการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความอุดมสมบูรณ์ในการเพาะปลูก ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และนอกจากนี้ในด้านทรัพยากรป่าไม้ ยังมีพื้นที่ป่าพรุขนนก (เขตป่าอนุรักษ์ของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย) กว่า ๘,๐๐๐ ไร่ มีสภาพเป็นน้ำท่วมขังในบางครั้ง จึงสามารถเป็นแหล่งหาปลาไว้บริโภคได้

สำหรับทุนด้านภูมิปัญญา สามารถกล่าวได้ว่าชาวบ้านขอนหาดมีอัตลักษณ์ชุมชนทั้งวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม แต่ด้วยวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ก่อให้เกิดความสงบเรียบง่ายขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความใกล้ชิดสนิทสนม และยอมรับฟังความคิดเห็นกันเป็นอย่างดี อีกทั้งมีความเคารพนับถือผู้สูงอายุและผู้นำชุมชน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของตำบลประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ รวมทั้งชาวบ้านยังมีการสานต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทั้งด้านยาสมุนไพรเพื่อรักษาโรค การบิบนวดเพื่อรักษาโรคปวดเมื่อย และภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพ โดยชาวบ้านประดิษฐ์เครื่องมือที่ทำมาจากวัสดุธรรมชาติ ถือเป็นการรักษาระบบนิเวศในป่าพรุ เพราะไม่ทำให้ระบบนิเวศของพื้นที่พรุเสื่อมโทรม นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาในการสร้าง

กฎเกณฑ์ทางสังคมที่เป็นอัตลักษณ์ของตำบล คือ "ทวด" โดยสร้างความเชื่อเรื่องทวด และความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิต

การทำงานที่มุ่งเน้นการสร้างคน สร้างการ พัฒนา ส่งผลให้ตำบลสามารถ คึงหน่วยงาน ภายนอกมาทำงานกับพื้นที่ โดยใช้แผน พัฒนาเกษตรกรรมของตำบล เป็นใบเบิกทางให้ หน่วยงานพัฒนามาทำงานในตำบล และส่งผล ให้ตำบลเกิดกลุ่มองค์กรต่างๆ มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ จากรากฐานการพัฒนาที่เข้มแข็ง รวมทั้งการมีเพื่อนภาคีหลายภาคส่วน ที่เข้ามา ค่อดติมความเข้มแข็งของชุมชน สิ่งเหล่านี้ ทำให้สามารถนำชุมชนไปสู่การตระหนักรู้ ปรับ ประยุกต์แนวคิดและวิธีการให้สอดคล้องกับ วิถีความเป็นชุมชนชนอนหาด บนพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชนที่สั่งสมประสบการณ์มาอย่าง ยาวนาน 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ตำบลหนองาค เป็นตำบลระยะที่ ๒ ในการเข้าร่วมโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๒ ซึ่งเกิดจากการชักนำของภาคีเครือข่ายตำบล ซึ่งการร่วมงานกับโครงการฯ ส่งผลให้ตำบลเกิดการต่อยอดกิจกรรมในพื้นที่ และทำให้องค์กรเครือข่ายชุมชนของตำบลเกิดความเข้มแข็งมากขึ้น ที่สำคัญเป้าหมายการทำงานของตำบลมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการฯ กล่าวคือ ต้องการสร้างรูปธรรมความสำเร็จเรื่องการพึ่งตนเองให้เกิดขึ้นในตำบล และต้องการสร้างคน สร้างความรู้ และยกระดับตำบลหนองาคให้เป็นตำบลแห่งการเรียนรู้ โดยที่ผ่านมาชุมชนมีการดำเนินงานเพื่อการพึ่งตนเอง น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอยู่แล้วในระดับหนึ่ง พร้อมกันนี้ชุมชนได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า ต้องการพัฒนาตำบลด้วยการบูรณาการตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะทำให้สังคมเข้มแข็ง ยั่งยืน มีความสุข มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้จะสามารถรักษาความสมดุล และพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข 💧

■ กลไกการขับเคลื่อน

ตำบลขอนหาดมีประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาร่วมกับภาคีต่างๆ มายาวนาน โดยเฉพาะ ปรธานโครงการฯ ประยงค์ หนูบุญคงผู้มีบทบาทสำคัญจากการนำประสบการณ์ และความรู้ ของตนเองมาใช้ในตำบล โดยการสร้างคนและสร้างความรู้แก่ทีมงานในพื้นที่ ด้วยการดึงแกนนำ ในตำบลให้มีส่วนร่วมในการทำงานพัฒนากับองค์กรภาคีต่างๆ ซึ่งทีมคณะกรรมการโครงการฯ ส่วนใหญ่นั้นล้วนผ่านการทำงานกับภาคพัฒนามาแล้ว จึงทำให้เกิดกระบวนการทำงานที่แบ่ง บทบาทออกเป็น ๔ ทีมหลักๆ คือ ทีมฝ่ายยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยแกนนำทางความคิด ๕ คน ทีมเชิงประเด็น ประกอบด้วย คณะกรรมการโครงการฯ ในแต่ละหมู่บ้าน ทีมกิจกรรม ประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบกิจกรรมที่มาจากความถนัด และทีมกองเลขา ประกอบด้วย แกนนำรุ่นที่ ๓ ที่ทำงานข้อมูล ของพื้นที่ จำนวน ๕ คน

นอกจากนี้ในทีมงานของตำบลขอนหาดนั้น ใช้ทีมเดียวกับทุกภาคีที่เข้ามาขับเคลื่อนงานในตำบล โดยมีการมอบหมายแบ่งงานตามความถนัด เพื่อขับเคลื่อนงาน ๓ ระดับ คือ ระดับหมู่บ้าน ระดับครัวเรือน ระดับตำบล กล่าวคือ หากกิจกรรมใดสามารถขับเคลื่อนได้ จะให้ทีมงานขับเคลื่อน ได้เลย อีกทั้งในแต่ละหมู่บ้านยังมีการจัดตั้งทีมงานของพื้นที่ โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นคณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งในกระบวนการทำงานที่ดำเนินการร่วมกับโครงการฯ นั้นได้นำแผน ของตำบลเป็นตัวหลัก โดยมองว่ากิจกรรมใดในพื้นที่ซึ่งมีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับ โครงการฯ นำมาจัดทำเป็นแผนตำบลวิถีพอเพียง รวมถึงการสรรหาคณะกรรมการโครงการฯ ใช้ทีมงาน ทีมเดียวกับภาคีอื่นๆ แต่มีการปรับชื่อตำแหน่งการทำงานให้สอดคล้องกับโครงการฯ ดังนี้

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการโครงการฯ
นายประยงค์ หนูบุญคง

คณะกรรมการฝ่ายบริหาร
แผนงาน/กิจกรรม

นายสุรินทร์ นวลใหม่
นายสมปอง บัวผุด
นายสมพงศ์ ปานมา
นายประเสริฐ รองพล
นายปรีชา อ่อนศรีแก้ว
นายสมใจ นวลใหม่
นายสมพงศ์ เรืองแก้ว
นายอุดมพล สุขนวล
นายไพรัตน์ อีสะโร
นายสายัณห์ อนุวัฒน์
นายประนอม คำหนูอินทร์
นายไสว ทองคำ

คณะกรรมการ
ฝ่ายติดตาม

นายประจวบ คีวงหวัง
นายทวีป แสงคำ

คณะกรรมการ
ฝ่ายจัดซื้อ/จัดจ้าง

นายบุญฤทธิ์ สุขนวล
นายประเทือง คีวงหวัง

คณะกรรมการฝ่าย
เปิดบัญชีเบิกจ่ายธนาคาร

นายสุรินทร์ จุลนวล
นายประยงค์ หนูบุญคง
นายประจวบ คีวงหวัง

คณะกรรมการ
ฝ่ายบัญชีและการเงิน

นางสาวอัญญา รักศรี
นางสาวสรวิทย์ ไตรแก้วด้าง

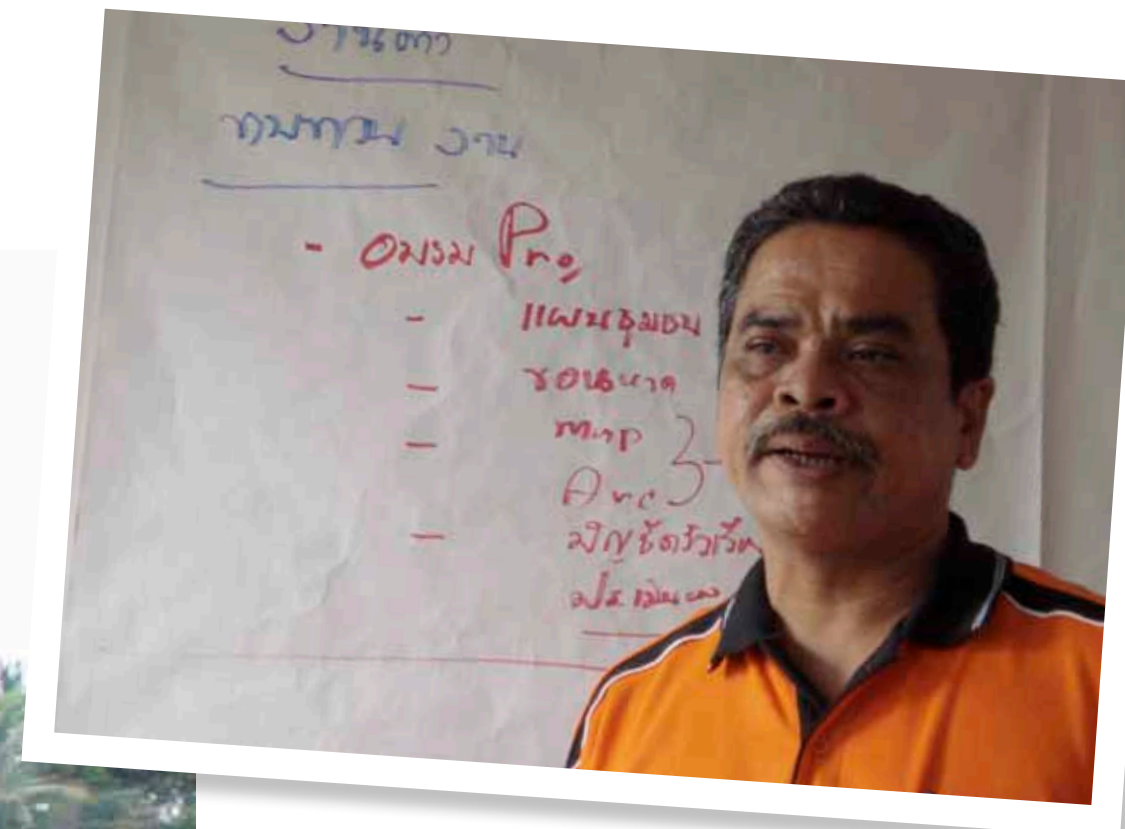

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล

มีหน้าที่เป็นเลขานุการและทำงานร่วมกับคณะกรรมการโครงการฯ โดยเป็นตัวแทนตำบลในการประสานงานกับภาคีเครือข่าย สนับสนุนและดำเนินการต่างๆ เช่น การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของชาวบ้าน ครัวเรือน หรือชุมชน รวบรวมบันทึก และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานแผนงาน/กิจกรรมในพื้นที่ ประเมินปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานในตำบล เพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และจัดทำองค์ความรู้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ประจำภาคและที่ปรึกษาภาค

ที่ปรึกษาภาคและเจ้าหน้าที่ประจำภาค

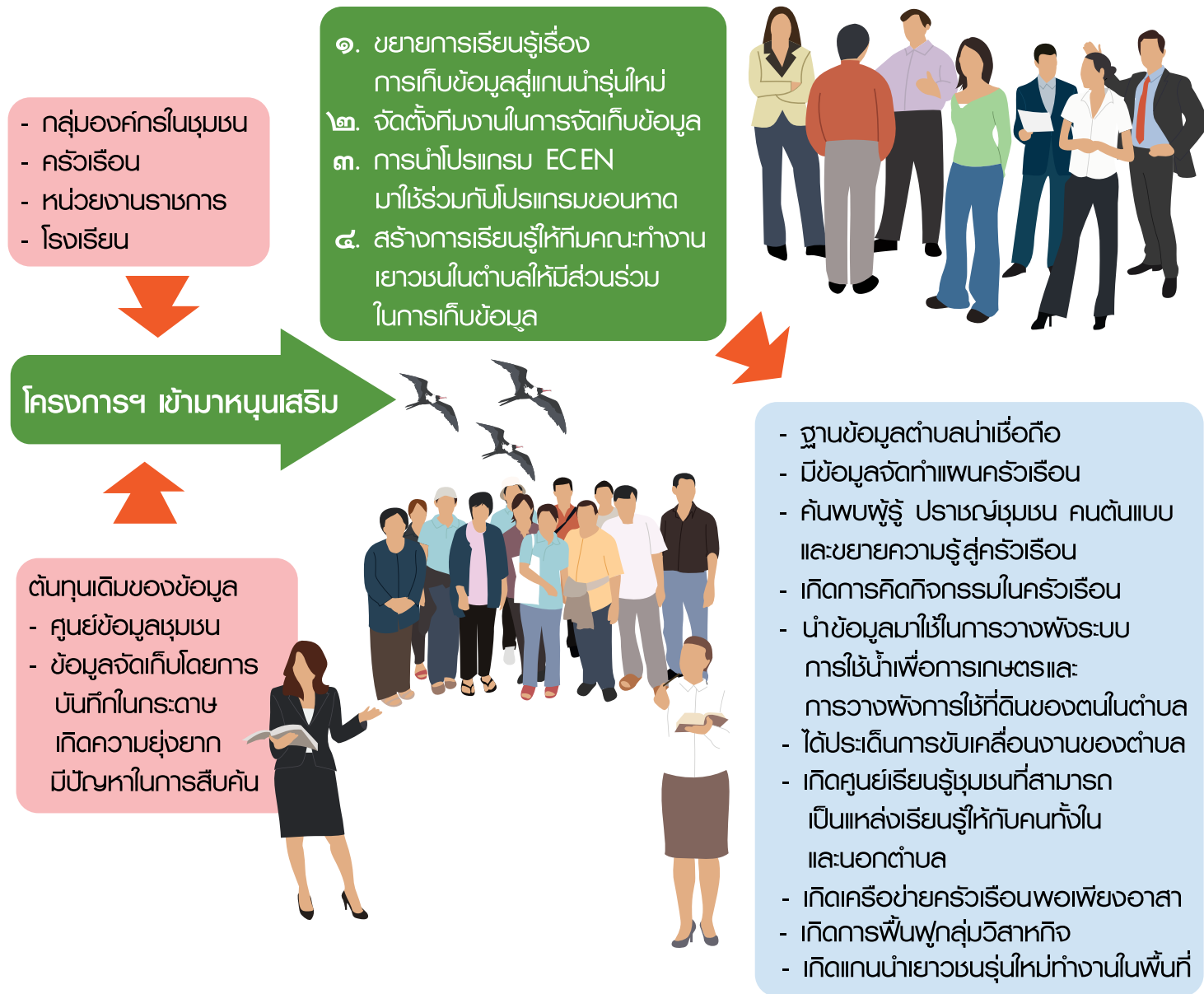
เป็นตัวแทนของโครงการฯ ในการทำงานร่วมกับตำบล ให้คำแนะนำและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน นอกจากนั้นยังจัดทำองค์ความรู้ วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงาน จัดทำและประเมินความเป็นไปได้ของแผนตำบลวิถีพอเพียง และติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนร่วมกับตำบล และเป็นตัวแทนตำบลในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับผู้บริหารโครงการฯ และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย 💧

■ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่

ต่อยอดพัฒนาชุมชนตามแบบวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

ตำบลขอนหาดได้เข้าร่วมโครงการฯ จึงมีการต่อยอดการทำงานข้อมูลตำบล เพื่อพัฒนาข้อมูลให้มีความทันสมัย และเพื่อเป็นการขยายการเรียนรู้เรื่องการเก็บข้อมูลสู่แกนนำรุ่นใหม่ โดยได้มีการนำโปรแกรม ECEN มาใช้ร่วมกับโปรแกรมขอนหาดเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ในเรื่องการทำฐานข้อมูลคือ มีการจัดตั้งทีมงานในการจัดเก็บข้อมูลซึ่งเป็นแกนนำรุ่นที่ ๔ ของตำบล เพื่อเป็นตัวหลักในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการใช้โปรแกรมขอนหาด และ ECEN ทั้งยังมีการสร้างการเรียนรู้ให้ทีมคณะทำงานเยาวชนในตำบลให้มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล ด้วยการให้ร่วมลงพื้นที่เก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนและ ECEN หากคนใดมีความสามารถ หรืออยากเรียนรู้เรื่องการประมวลผล เจ้าหน้าที่ประจำตำบลจะสอนให้ด้วยข้อมูลตามความสมัครใจ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีอย่างเห็นได้ชัด ภายหลังจากที่โครงการฯ เข้ามา

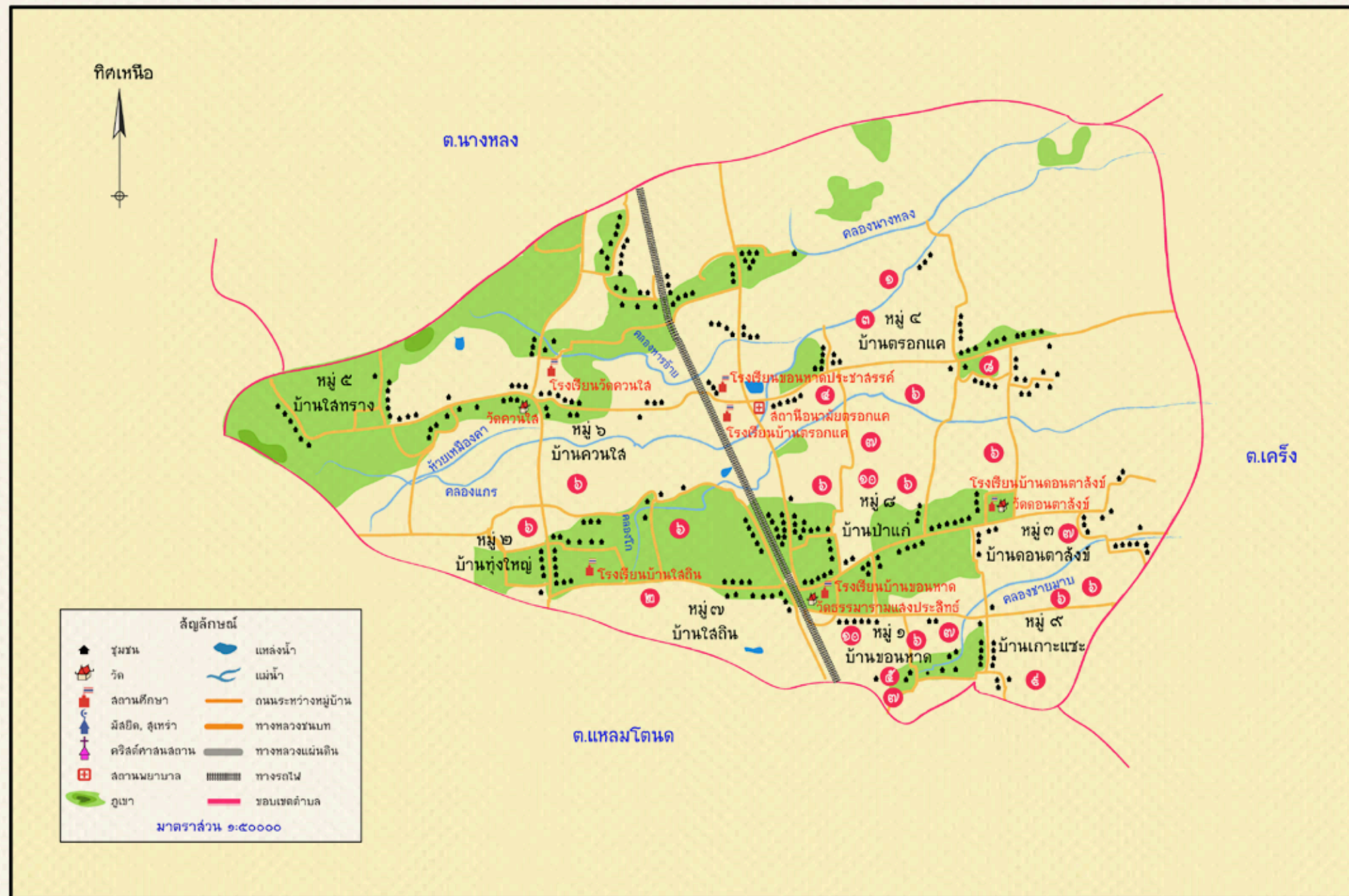

สนับสนุนการทำงานในพื้นที่ ทำให้ฐานข้อมูลตำบลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ตำบลได้ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมจากการสำรวจเรือนมาถอดความรู้ ตำบลได้ข้อมูลมาจัดทำแผนครัวเรือน ค้นพบผู้รู้ ปราชญ์ชุมชน คนต้นแบบจนเกิดการขยายความรู้ สู่ครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนค้นพบตัวเอง เกิดการคิด กิจกรรมในครัวเรือนที่เป็นการลด ละเลิก พฤติกรรมที่ทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน โดยขับเคลื่อนกิจกรรมง่ายๆ ภายในครัวเรือนที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งงบประมาณจากภายนอก

นอกจากนี้ การจัดทำฐานข้อมูลยังทำให้ตำบล ได้รับข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนระบบการใช้น้ำเพื่อการเกษตร การวางแผนการใช้ที่ดินของคนในตำบล และผู้รู้ในประเด็นต่างๆ ทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านจนสามารถยกระดับเป็นวิทยากรชุมชนได้ ทำให้ความรู้ของตำบลเกิดการขยายการรับรู้กับคนในทุกหมู่บ้านทุกวัย เกิดการฟื้นฟูกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเกิดการใช้พลังงานทดแทนในกลุ่มแปรรูปพริก อีกทั้งยังทำให้ได้ภาคีเครือข่ายมาสนับสนุนกิจกรรมพลังงานของตำบลอีกด้วย 💧

■ แผนที่ความรู้

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลหนองหาด

จุดเรียนรู้

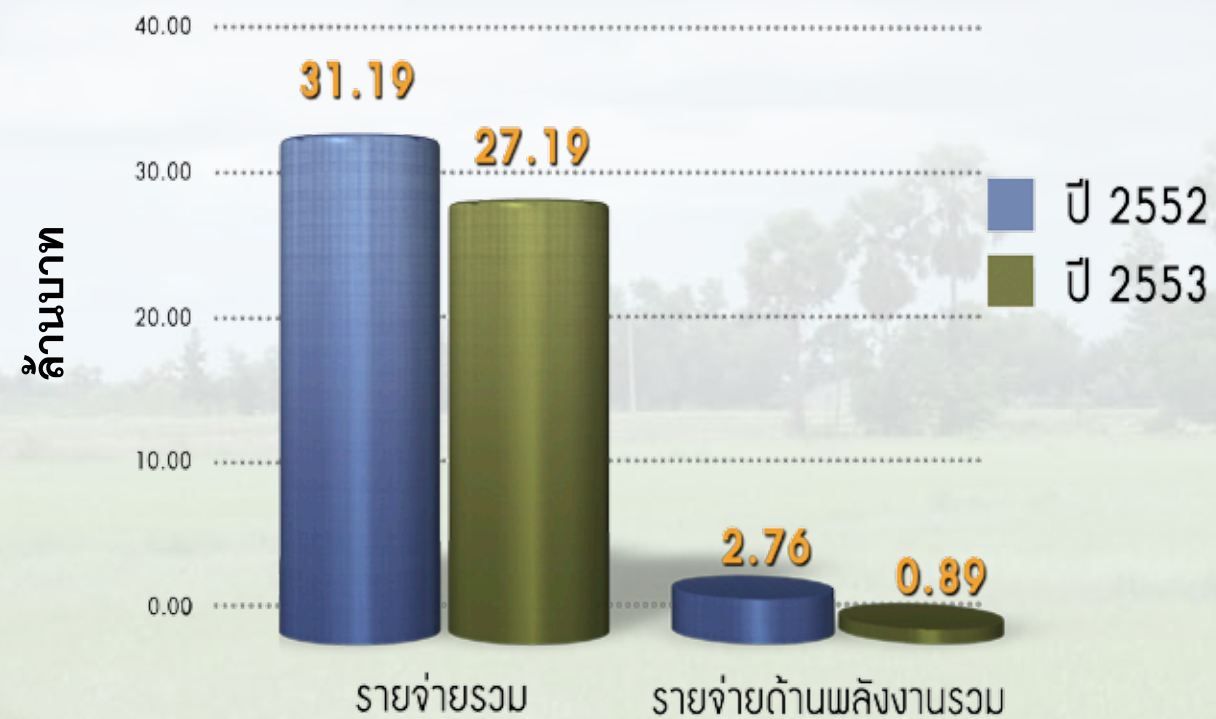
- ๑ กลุ่มกระจัดบ้านยวนนก
- ๒ กลุ่มทอผ้าบ้านหนองหาด
- ๓ กลุ่มทอผ้าบ้านตรอกแค
- ๔ กลุ่มทอผ้าบ้านเนินม่วง
- ๕ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปพริก
- ๖ เครือข่ายครัวเรือนวิถีพอเพียง หมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙
- ๗ จุดเรียนรู้แรงงานทางเลือกพลังงานทดแทน หมู่ที่ ๑, ๘, ๓
- ๘ แปลงสาธิตอนุรักษ์ดินและน้ำ (หญ้าแฝก)
- ๙ วิสาหกิจชุมชนโรงสีชุมชนตำบลหนองหาด
- ๑๐ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงหมู่ ๑ บ้านหนองหาด และหมู่ ๘ บ้านป่าแก
- ศูนย์เรียนรู้วิถีพอเพียง หมู่ที่ ๙ (บ้านลำยโน)

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงานในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่า รายจ่ายรวม ปี ๒๕๕๓ ลดลงจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๔ ล้านบาท คิดเป็น ๗๒% ของรายจ่ายรวม ปี ๒๕๕๒ ส่วนรายจ่ายด้านพลังงานรวมปี ๒๕๕๓ ลดลงจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๑.๘๗ ล้านบาท คิดเป็น ๑๕% ค้างแผนภูมิ

แผนภูมิ เปรียบเทียบข้อมูลรายจ่ายรวมและรายจ่ายด้านพลังงานระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดการปล่อยลงจากการทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

คำนวณหาผลลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ได้ ๑๖๕,๔๓๓ กิโลกรัม จากกิจกรรมการทำปุ๋ยอินทรีย์ ปลูกต้นไม้ พลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน และ คัดแยกขยะ

หน่วย : กิโลกรัม CO₂

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	70,644
คัดแยกขยะ	106
การทำปุ๋ยอินทรีย์	80,815
พลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม	12,282
กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน	1,586
รวม	165,433

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ

๑. นายสมปอง บัวผุด	: การทำเกษตรอินทรีย์
๒. นางปิยมาศ คเสนทร์กำแหง	: การดำรงชีวิตแบบวิถีพอเพียง
๓. นายวิโรจน์ พิจิตร	: การทำเกษตรผสมผสาน
๔. นายประยงค์ หนูบุญคง	: เครือข่ายการเรียนรู้
๕. นายอุดมพล สุขนวล	: เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง
๖. นายจรัส สุขนวล	: เครือข่ายการเรียนรู้
๗. นายหยอม นวลใหม่	: เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง
๘. นางอารีย์ เนียมเล็ก	: เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง
๙. นายประนอม คำหนูอินทร์	: การบริหารกลุ่มองค์กร
๑๐. นายจรูญ หนูปาน	: เครือข่ายครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นางฉลวย รอดคง	๑๔. นายสมพร เอียคเกลี้ยง	๒๗. นางคาร์ณี จันทร์เกตุ
๒. นางจำปา เกาะทอง	๑๕. นางถนอม พ่วงแสง	๒๘. นางฉ่ำ บุญสุข
๓. นางแก้วตา โชติยา	๑๖. นางอารี เนียมเล็ก	๒๙. นางคำนึ่ง ณรงค์หนู
๔. นางพิสมัย เพ็งศรี	๑๗. นายประสิทธิ์ โยธา	๓๐. นางสุนี สุขสม
๕. นางสมใจ พูนคำ	๑๘. นางสาวราญ คงศรีทอง	๓๑. นางชื่น พูลแก้ว
๖. นางบุญอิม หวังปาน	๑๙. นายไฉ่ ขวัญหวาน	๓๒. นายเลียง สังข์เขียว
๗. นางละออง คงนวล	๒๐. นางหนูवास โยธา	๓๓. นางนวล ใจคำ
๘. นางอารีย์ พูนคำ	๒๑. นางปรีดา พูนสง	๓๔. นายแปลก บุญเพชร
๙. นางคำนึ่ง เรืองพรหม	๒๒. นางสาวชีพ เสนพรัตน์	๓๕. นายชวน จันทร์สระโร
๑๐. นายประสิทธิ์ พูนคำ	๒๓. นายสุชาติ อุดหนุนกาญจน์	๓๖. นางฉิมห้อง แสงจันทร์
๑๑. นายกิจจา โกสิย์รัตนภิบาล	๒๔. นางพัน มาสม	๓๗. นางสมใจ หนูปาน
๑๒. นายแป้น พงศาปาน	๒๕. นางมาลี ขาวเผือก	๓๘. นายจรัส สงขวัญ
๑๓. นางอาภรณ์ แสงสวัสดิ์	๒๖. นางวรรณิ์ ปักศรีสิงห์	๓๙. นางลำควน พันธุ์ประดิษฐ์

๔๐. นายประเวียง หาญณรงค์	๖๐. นายเคียร แสงบุญ
๔๑. นางจิราภรณ์ บุญวงศ์	๖๑. นายอำนวย คงปาน
๔๒. นายประเวียง รักแก้ว	๖๒. นางหนูเนื่อง ขุนทองพุ่ม
๔๓. นางประคอง หาญณรงค์	๖๓. นายสมพงศ์ ปานมา
๔๔. นางคืบ หนูนวล	๖๔. นางเพ็ญศรี หนูคง
๔๕. นางอารมณห์ หาญณรงค์	๖๕. นายประเสริฐ หวังปาน
๔๖. นายวิจิตร อักษรพุ่ม	๖๖. นางละม้าย เกิดแก้ว
๔๗. นางนุชนารถ หัทยานนท์	๖๗. นางประจวบ หวานแก้ว
๔๘. นางนงลักษณ์ รัตนะโน	๖๘. นางจวน แสงแป้น
๔๙. นายสมศักดิ์ เรืองฤทธิ์	๖๙. นางอารมณห์ จันทร์ทอง
๕๐. นางอุไร ศรีหนู	๗๐. นางประดับ ไชยเทศ
๕๑. นายคง พรานเกิด	๗๑. นางเอื้อน หนูนุ่ม
๕๒. นางคล่อง เพ็งคั่ง	๗๒. นางบุญมี แทนโป
๕๓. นางโสภา รามชู	๗๓. นางสุนันทา จันทร์ศรี
๕๔. นางปรียา วังจำนงค์	๗๔. นายสุรเชษฐ์ เฉียบแหลม
๕๕. นางเอียน มั่นคง	๗๕. นายรัตพงศ์ หนูปาน
๕๖. นางพนนิศา ศรีรัตน์	๗๖. นายประจวบ คั่งหวัง
๕๗. นางละม้าย อ่อนทอง	๗๗. นางอินดี หนูแก้ว
๕๘. นางยุพิน สุขคำ	๗๘. นางวรรณา โอนวัง
๕๙. นางจ้อย แสงแป้น	๗๙. นายไสว สุขนวล

๘๐. นายชุม นวลใหม่
๘๑. นายร่วง ทองฉิม
๘๒. นายสุรินทร์ นวลใหม่
๘๓. นายสวัสดิ์ สุขนวล
๘๔. นางสมใจ สงขาว
๘๕. นางละมัย ฤทธิไชย
๘๖. นางเคลื่อนไหว แสงแก้ว
๘๗. นายเทียง สงขาว
๘๘. นายสมพงศ์ เรืองแก้ว
๘๙. นางย่อง พ่วงแสง
๙๐. นางสมนึก ขาวสังข์
๙๑. นางนันทพร แก่นโต
๙๒. นายประยงค์ หนูบุญคง
๙๓. นางจุฑามาศ สงขาว
๙๔. นางรจนา บุญสี
๙๕. นางนวล คล้าคง
๙๖. นางชื่น ทิพย์เพ็ง
๙๗. นายกิตติพงศ์ หนูนุ่ม

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นางสาวชนิศาภา ศรีหนู
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นางสาวไหมสุหรี อิศภาค
ที่ปรึกษาภาค	นายเสรี จุ้ยพริก

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๘-๒๐๐๐
www.pttplc.com